

RADA SZKOŁY

Rada szkoły jest społecznym organem szkoły niezależnym od dyrektora, rady pedagogicznej i rady rodziców. Rada szkoły reprezentuje ogół rodziców, uczniów i nauczycieli danej szkoły i jest doskonałą płaszczyzną współpracy tych środowisk na rzecz budowania wspólnoty szkolnej. Rada szkoły może być powołana z inicjatywy dyrektora szkoły lub na wniosek RR czy SU w przypadku gimnazjum i liceum. Tryb wyborów do rady szkoły reguluje statut szkoły a jej kompetencje są zapisane w ustawie o systemie oświaty(art.50 ust1, art.53 ust.1). Powołanie Rady szkoły nie jest obowiązkowe, a jej kompetencje są dużo szersze niż rady rodziców dlatego szkoły, którym zależy na budowaniu silnego i samorządnego środowiska powinny rozważyć powołanie rady szkoły¹. Rada szkoły uchwała (tzn. konstruuje zapisy)statut szkoły najważniejszy dokument w oparciu o który pracuje szkoła, dlatego jej wpływ na kształt pracy szkoły jest zdecydowanie większy niż rady rodziców². Wyróżnia ją jeszcze szereg innych kompetencji o których mowa poniżej.

Rada szkoły w ustawie o systemie oświaty³

Art. 50. 1. W szkołach i placówkach mogą działać rady szkół i placówek.

Przepis daje podstawę prawną do funkcjonowania w szkołach rad szkół. Jest to organ społeczny w szkole, ale powołanie jego jest uzależnione od innych czynności prawnych, o których poniżej.

2. Rada szkoły lub placówki uczestniczy w rozwiązywaniu spraw wewnętrznych szkoły lub placówki, a także:

Podstawową kompetencją rady szkoły jest jej udział w rozwiązywaniu spraw wewnętrznych szkoły. Ustawa nie ogranicza zakresu tych spraw, stąd wynika, że dotyczy to wszystkich wewnętrznych spraw. Wszystkie stanowiska, opinie i decyzje rady szkoły wymagają podjęcia uchwały.

- 1) uchwała statut szkoły lub placówki;

Precyzyjnie określając, to rada szkoły uchwała zmiany w statucie szkoły. Statut szkole nadaje organ prowadzący.

- 2) opiniuje projekt planu finansowego szkoły lub placówki;

Kompetencja ta jest praktycznie tylko formalna. Opinia przekazywana do organu prowadzącego często pozostaje bez jakiegokolwiek odzewu.

- 3) może występować do organu sprawującego nadzór pedagogiczny nad szkołą lub placówką z wnioskami o zbadanie i dokonanie oceny działalności szkoły lub placówki, jej dyrektora lub innego nauczyciela zatrudnionego w szkole lub placówce; wnioski te mają dla organu charakter wiążący;

¹ B. Śliwerski, Jak zmieniać szkołę?, Wyd. Impuls, Kraków 1998, s.20.

² B. Śliwerski, Rada szkoły. Rada Oświatowa. Przewodnik, Wyd. Impuls, Kraków 2002, s. 18-31.

³ Ustawa z 7 września 1991 roku o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 roku Nr 256, poz. 2572 ze zm.)

Jeżeli rada szkoły wnioskuję do kuratora oświaty o zbadanie i dokonanie oceny pracy szkoły (czyli o przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej lub kontroli), kurator musi taki wniosek uwzględnić. Podobnie wystąpienie z wnioskiem o ocenę pracy dyrektora czy nauczyciela powinno uruchomić procedurę zgodnie z obowiązującym prawem. Obecnie ocenę pracy dyrektora prowadzi organ prowadzący, dlatego kurator oświaty powinien z takim wnioskiem wystąpić do organu prowadzącego. Przy wniosku o ocenę nauczyciela, kurator oświaty występuje z wnioskiem do dyrektora szkoły.

- 4) opiniuje plan pracy szkoły lub placówki, projekty innowacji i eksperymentów pedagogicznych oraz inne sprawy istotne dla szkoły lub placówki;

Przepis uprawnia radę szkoły do opiniowania planów pracy, innowacji, eksperymentów i innych ważnych spraw dla szkoły. Dyrektor jest zobowiązany do występowania do rady szkoły o opinię, ale jednocześnie opinie te nie są wiążące dla dyrektora.

- 5) z własnej inicjatywy ocenia sytuację oraz stan szkoły lub placówki i występuje z wnioskami do dyrektora, rady pedagogicznej, organu prowadzącego szkołę lub placówkę oraz do wojewódzkiej rady oświatowej, w szczególności w sprawach organizacji zajęć, o których mowa w art. 64 ust. 1 pkt 2.

Rada szkoły sama określa zakres spraw, którymi się zajmuje. Każda inicjatywa w sprawie pracy szkoły może wiązać się z uzyskiwaniem potrzebnych informacji, dostępu do dokumentów itp. Wnioski składane przez radę szkoły, szczególnie do dyrektora szkoły, kuratora oświaty, czy organu prowadzącego podlegają procedurze KPA. Organy publiczne związane są przepisami prawa administracyjnego takimi wnioskami i w określonych terminach podejmować muszą działania wynikające z tych postępowań.

3. W celu wspierania działalności statutowej szkoły lub placówki rada szkoły lub placówki może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek oraz innych źródeł. Zasady wydatkowania funduszy rady szkoły lub placówki określa regulamin, o którym mowa w art. 51 ust. 5.

Uprawnienie to jest podobne do uprawnień rad rodziców. Odsyłam do rozwinięcia tego zagadnienia przy tekście o radach rodziców.

Art. 51. 1. W skład rady szkoły lub placówki wchodzi, z zastrzeżeniem ust. 1a-1c, w równej liczbie:

- 1) nauczyciele wybrani przez ogół nauczycieli;

Wybór przedstawicieli do rady szkoły odbywać się powinno na spotkaniu rady pedagogicznej. Biorąc pod uwagę ust. 6 tego artykułu: (6. W posiedzeniach rady szkoły lub placówki może brać udział, z głosem doradczym, dyrektor szkoły lub placówki.), do rady szkoły nie może być wybrany dyrektor szkoły).

- 2) rodzice wybrani przez ogół rodziców;

Przedstawicieli wybiera ogół rodziców. Przy dużych szkołach, gdy nie jest możliwe zebranie wszystkich rodziców w jednym miejscu w szkole, należy zaproponować wybory pośrednie. Wybierać należy w pierwszej kolejności przedstawicieli wszystkich oddziałów, a potem z nich przedstawicieli do rady szkoły. Zasady te powinny być opisane w statucie szkoły.

3) uczniowie wybrani przez ogół uczniów.

Podobne zasady wyboru jak przy wyborze rodziców do rady szkoły.

1a. W skład rady szkoły lub placówki nie wchodzi uczniowie przedszkoli, szkół podstawowych, z wyłączeniem szkół dla dorosłych, a także uczniowie szkół specjalnych i placówek dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym, znacznym lub głębokim oraz uczniowie szkół i placówek określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 55 ust. 6.

1b. W gimnazjach dla dzieci i młodzieży udział uczniów w radzie szkoły nie jest obowiązkowy.

1c. W szkołach i placówkach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 53 ust. 6 udział rodziców w radzie szkoły lub placówki nie jest obowiązkowy.

Ustawa przewiduje wyjątki od reguły, które określone są w ust: 1a, 1b i 1c.

2. Rada powinna liczyć co najmniej 6 osób.

Z powyższego wynika, że rada szkoły liczy minimum po 2 uczniów, 2 rodziców i 2 nauczycieli.

3. Tryb wyboru członków rady szkoły lub placówki określa statut szkoły lub placówki. Statut szkoły lub placówki może przewidywać rozszerzenie składu rady o inne osoby niż wymienione w ust. 1.

Obowiązek opisanie wyborów w statucie. Inne osoby, o które można rozszerzyć skład rady, powinny pochodzić z poza nauczycieli, rodziców i uczniów. Inaczej podstawowa proporcja byłaby zachowana. W składzie rady szkoły mogą być przedstawiciele środowiska lokalnego, organizacji pozarządowych itp.

4. Kadencja rady szkoły lub placówki trwa 3 lata. Statut szkoły lub placówki może dopuszczać dokonywanie corocznej zmiany jednej trzeciej składu rady.

Długość kadencji jest określona ustawą. Statut może zaproponować określone zmiany w ciągu kadencji. Może to być 1/3 składu rocznie, ale też dopuszczalne są inne rozwiązania.

5. Rada szkoły lub placówki uchwała regulamin swojej działalności oraz wybiera przewodniczącego. Zebrania rady są protokołowane.

Uchwalenie regulaminu, wybór funkcyjnych i określenie sposobu pracy rady szkoły, w tym określa sposób protokołowania posiedzeń rady szkoły, jest wyłączną kompetencją tego organu. Dyrektor szkoły może interweniować tylko w przypadku niezgodności z obowiązującym prawem, w tym ze statutem szkoły.

5a. W regulaminie, o którym mowa w ust. 5, mogą być określone rodzaje spraw, w których rozpatrywaniu nie biorą udziału przedstawiciele uczniów.

Przepis ten oznacza, że rada szkoły ma prawo wykluczyć z pewnych posiedzeń lub z poszczególnych punktów danego posiedzenia uczniów. Przepis ten, przynajmniej z doświadczeń projektu systemowego „Szkoła Współpracy” wydaje się bezzasadny. Nie ma takich spraw, moim zdaniem, dotyczących funkcjonowania szkoły by obecność uczniów była przeszkodą w znalezieniu najlepszych rozwiązań.

7. Do udziału w posiedzeniach rady szkoły lub placówki mogą być zapraszane przez przewodniczącego, za zgodą lub na wniosek rady, inne osoby z głosem doradczym.

Lista możliwych do zaproszenia osób jest zawsze otwarta. Ważna jest zgoda lub wniosek samej rady szkoły.

8. Rady szkół lub placówek mogą porozumiewać się ze sobą, ustalając zasady i zakres współpracy.

Prawnie możliwe są różne porozumienia, mniej lub bardziej formalne, pomiędzy dwiema lub kilkoma radami szkół. Takie porozumienia mogą dotyczyć np. całej gminy lub powiatu.

9. Powstanie rady szkoły lub placówki organizuje dyrektor szkoły lub placówki z własnej inicjatywy albo na wniosek rady rodziców, a w przypadku gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych także na wniosek samorządu uczniowskiego.

Inicjatywę utworzenia rady szkoły ma w równym stopniu dyrektor szkoły oraz rada rodziców, a w szkołach ponadpodstawowych także samorząd uczniowski. Wniosek rady rodziców lub samorządu uczniowskiego powinien być dla dyrektora początkiem procesu powołania rady szkoły, niezależnie od tego czy statut szkoły zawiera podstawowe zapisy dotyczące rady szkoły. Jeżeli statut szkoły nie zawiera tych zapisów, to pierwszym krokiem dyrektora powinno być uzupełnienie statutu o potrzebne zapisy, by na ich podstawie dokonać odpowiednich wyborów członków rady szkoły.

Art. 52. 1. Rady szkoły lub placówki nie powołuje się w szkołach i placówkach, w których ze względu na specyfikę organizacji pracy i zadania nie ma możliwości wyłonienia stałej reprezentacji rodziców lub uczniów, o której mowa w art. 51 ust. 1 pkt 2 i 3.

2. W szkołach lub placówkach, w których rada nie została powołana, zadania rady wykonuje rada pedagogiczna.

Wszystkie kompetencje rady szkoły, przewidziane w ustawach lub w rozporządzeniach przejmuje rada pedagogiczna, jeżeli rada szkoły w danej szkole jest niepowołana. Szczególnie dotyczy to uchwalania zmian w statucie.

Uoso - Art. 36a. 14. Po upływie okresu, o którym mowa w ust. 13, organ prowadzący, po zasięgnięciu opinii rady szkoły lub placówki i rady pedagogicznej, w uzgodnieniu z kuratorem oświaty, a w przypadku szkoły i placówki artystycznej oraz placówki, o której mowa w art. 2 pkt 7, dla uczniów szkół artystycznych - z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, może przedłużyć powierzenie stanowiska na kolejne okresy wymienione w ust. 13. Wymogu uzgodnienia z kuratorem oświaty nie stosuje się w przypadku szkół i placówek, o których mowa w art. 5 ust. 3b.

Art. 37. 1. W szkole lub placówce, w których zgodnie z ramowym statutem może być utworzone stanowisko wicedyrektora i inne stanowiska kierownicze, **powierzenia tych stanowisk i odwołania z nich** dokonuje dyrektor szkoły lub placówki, **po zasięgnięciu opinii** organu prowadzącego, **rady szkoły** lub placówki oraz rady pedagogicznej.

Art. 40. 5. Zebrania rady pedagogicznej są organizowane przed rozpoczęciem roku szkolnego, w każdym okresie (semestrze) w związku z klasyfikowaniem i promowaniem uczniów, po zakończeniu rocznych zajęć dydaktyczno-wychowawczych oraz w miarę bieżących potrzeb. **Zebrania mogą być**

organizowane na wniosek organu sprawującego nadzór pedagogiczny, z inicjatywy dyrektora szkoły lub placówki, **rady szkoły lub placówki**, organu prowadzącego szkołę lub placówkę albo co najmniej 1/3 członków rady pedagogicznej.

Art. 56. 1. W szkole i placówce **mogą działać**, z wyjątkiem partii i organizacji politycznych, **stowarzyszenia i inne organizacje**, a w szczególności organizacje harcerskie, których celem statutowym jest działalność wychowawcza albo rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły lub placówki.

2. Podjęcie działalności w szkole lub placówce przez stowarzyszenie lub inną organizację, o których mowa w ust. 1, wymaga uzyskania zgody dyrektora szkoły lub placówki, wyrażonej po uprzednim uzgodnieniu warunków tej działalności oraz **po uzyskaniu pozytywnej opinii rady szkoły lub placówki** i rady rodziców.

Art. 64a. 1. Dyrektor szkoły podstawowej, gimnazjum, szkoły ponadgimnazjalnej oraz szkoły artystycznej może z własnej inicjatywy lub **na wniosek rady szkoły**, rady rodziców, rady pedagogicznej lub samorządu uczniowskiego, za zgodą odpowiednio rady rodziców i rady pedagogicznej oraz w przypadku, gdy z inicjatywą wystąpił dyrektor szkoły lub wniosku złożonego przez inny podmiot niż samorząd uczniowski - także po uzyskaniu opinii samorządu uczniowskiego, **wprowadzić obowiązek noszenia przez uczniów na terenie szkoły jednolitego stroju.**

Karta Nauczyciela⁴ - Art. 6a. 1. Praca nauczyciela, z wyjątkiem pracy nauczyciela stażysty, podlega ocenie. **Ocena pracy nauczyciela** może być dokonana w każdym czasie, nie wcześniej jednak niż po upływie roku od dokonania oceny poprzedniej lub oceny dorobku zawodowego, o której mowa w art. 9c ust. 6, z inicjatywy dyrektora szkoły lub **na wniosek:**

- 1) nauczyciela;
- 2) organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) organu prowadzącego szkołę;
- 4) **rady szkoły;**
- 5) rady rodziców.

Art. 6a. 7. Organ, o którym mowa w ust. 6, (*organ prowadzący*) **dokonuje oceny pracy dyrektora szkoły po zasięgnięciu opinii rady szkoły** i zakładowych organizacji związkowych działających w tej szkole. Przy ocenie pracy dyrektora przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Wnioskowanie o nadanie szkole lub placówce przez organ prowadzący imienia (załączniki do rozporządzenia w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół.

⁴ Ustawa z 26 stycznia 1982 roku Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 191.)

Ważne!

Rada szkoły jest jednym z organów szkoły, który łączy wszystkie stany szkolne tj. uczniów, rodziców i nauczycieli i ułatwia współpracę. Skład rady szkoły gwarantuje możliwość porozumiewania się społeczności szkolnej oraz społeczną kontrolę pracy szkoły. Spotkania rady szkoły są miejscem i okazją do stałej komunikacji, wymiany poglądów, wspólnych uzgodnień i rozwiązywania spraw wewnętrznych szkoły. Funkcjonowanie rady szkoły jest pierwszym krokiem w budowaniu kapitału społecznego. Dobrze funkcjonująca rada szkoły nie koliduje z funkcjonowaniem rady rodziców. Nie ma mowy także o żadnej wyższości rady szkoły nad radą rodziców. Kompetencje tych organów różnią się, a współpraca powinna gwarantować szkole rozwój.

Rada rodziców, jako organ reprezentujący wszystkich rodziców, skupić się powinien na wypracowaniu dobrej komunikacji ze wszystkimi rodzicami, by jak najlepiej ich reprezentować i zagwarantować rodzicom realizację ich praw oraz aktywny udział w życiu szkoły. Szkoła jest bardzo złożoną organizacją i dla wszystkich zainteresowanych pracą szkoły rodziców znaleźć można określone aktywności. Np. ważnym dla rady rodziców obszarem jest program wychowawczy i profilaktyki, który rada rodziców zatwierdza.

Natomiast rada szkoły jest głównie platformą porozumiewania się oraz uzgadniania podstawowych zasad funkcjonowania szkoły. Jedną z ważnych kompetencji rady szkoły jest uchwalanie zmian w statucie szkoły, czyli zmian w podstawowym dokumencie określającym funkcjonowanie placówki.

Opracowanie: Andrzej Pery, Elżbieta Piotrowska-Gromniak